

УДК 657.421

Ю. В. Подмешальська,
к. е. н., доцент, доцент кафедри обліку, аналізу, оподаткування та аудиту,
Запорізька державна інженерна академія, м. Запоріжжя
В. А. Степаненко,
магістрант кафедри обліку, аналізу, оподаткування та аудиту,
Запорізька державна інженерна академія, м. Запоріжжя

DOI: 10.32702/2306-6814.2018.24.31

ОБЛІК ВИТРАТ НА ЗБУТ

Yu. Podmeshalska,
Candidate of Economic Sciences, associate professor, associate professor of Zaporizhzhya State Engineering Academy,
Department of Accounting, Analysis, Taxation and Audit, Zaporizhzhya
V. Stepanenko,
master of Zaporizhzhya State Engineering Academy, Department of Accounting, Analysis, Taxation and Audit, Zaporizhzhya

ACCOUNTING FOR SALES COSTS

У статті розглянуто теоретичні та практичні аспекти фінансового обліку витрат на збут відповідно до чинного законодавства, проведений аналіз витрат на збут відповідно до П(С)БО 16 "Витрати" та Методичних рекомендацій з формування складу витрат та порядку їх планування в торговельній діяльності. Проведено аналіз класифікації витрат на збут. Аналіз наведеного переліку витрат на збут свідчить, що перелік відповідно до П(С)БО 16 "Витрати" та відповідно до Методичних рекомендацій відрізняється. Для організації фінансового обліку витрат на збут пропонується обирати Методичні рекомендації в частині, яка не суперечить П(С)БО 16 "Витрати". Однак для забезпечення інформативності облікової інформації, витрати на збут пропонується упорядкувати. У зв'язку з чим, на законодавчому рівні пропонується визначити класифікаційні групи витрат на збут, що зробить синтетичний та аналітичний облік витрат на збут більш ефективним.

Запропонована класифікація витрат на збут відповідає переліку витрат відповідно до П(С)БО 16 "Витрати" та означає, що класифікація витрат не порушує нормативні вимоги. При цьому статті витрат суб'єкт господарювання може доповнювати відповідно до своїх потреб і умов діяльності. До переваг запропонованої класифікації витрат слід віднести такі: виділені п'ять груп витрат на збут за певними ознаками, що спрощують фінансовий облік; маркетингові втрати виділені в окрему групу; кожна група має свої об'єкти обліку; облік за групами посилює контроль за понесеними витратами на збут; інформація про витрати на збут більш систематизована і дозволяє проводити аналіз використання витрат на збут відповідно до кожної групи й в розрізі кожної групи; організація синтетичного та аналітичного обліку витрат на збут дозволяє зробити облік більш раціональним та якіснішим; нема потреби вводити додаткові рахунки.

Для узагальнення інформації про витрати на збут та контролю їх рівня на підприємстві нами пропонується форма відомості обліку витрат на збут. Корисність запропонованої відомості полягає у тому, що відомість містить необхідну інформацію для управління витратами на збут, має необхідну інформацію для контролю та аналізу витрат як у поточному періоді, так і за звітний період.

The article discusses the financial accounting of sales costs in accordance with the current legislation, and analyzes the sales expenses according to P(C)BO 16 "Costs" and Methodological Recommendations on the composition of expenses and the order of their planning in trade activities. For the organization of financial accounting of expenses on sales, it is suggested to choose the Methodological recommendations in the part that does not contradict P(C)BO 16 "Costs". However, in order to ensure that the accounting information is informative, it is proposed to streamline sales costs. In connection with this, at the legislative level it is proposed to determine the classification groups of sales costs, which will make the synthetic and analytical accounting of the costs of sales more efficient.

The proposed classification of sales costs corresponds to the list of expenses in accordance with P(C)BO 16 "Costs" and means that the classification of costs does not violate regulatory requirements. But the cost items of the entity can be supplemented in accordance with their needs and conditions of activity. The advantages of the proposed classification of costs should include the following: allocated five groups of sales costs on certain features that simplify financial accounting; marketing losses are allocated to a separate group; Each group has its objects of accounting; accounting for groups increases control over incurred expenses on sales; information on sales costs is more systematic and allows you to analyze the use of sales costs according to each group and in the context of each group; the organization of synthetic

and analytical accounting of expenses on sales allows accounting to be more rational and better; there is no need to enter additional accounts.

To summarize information on sales costs and control their level at the enterprise, we offer a form of accounting for sales costs. The usefulness of the proposed information is that the note contains the necessary information to manage the costs of sales, has the necessary information for monitoring and analysis of costs both in the current period and in the reporting period.

Ключові слова: витрати на збут, фінансовий облік, контроль, класифікація витрат, фінансова звітність, аналіз.

Key words: cost of sales, financial accounting, control, cost classification, financial reporting, analysis.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

У сучасних умовах розвитку підприємств в Україні, оптимізація збутової діяльності є важливим резервом посилення позицій виробника на продовольчому ринку, необхідною умовою збільшення обсягів реалізації та підвищення ефективності збуту.

Витрати на збут — це сукупність усіх витрат підприємства, які не пов'язані з виробництвом, а пов'язані зі збутом продукції підприємством. Витрати на збут потребують своєчасного, повного та об'єктивного відображення в обліку. Господарські процеси неможливі без належного обліку витрат на збут, оскільки облікова інформація є визначальною для обґрунтування управлінських рішень та моніторингу їх виконання. Однак підприємства не завжди приділяють належну увагу цій ділянці обліку, що позначається на якості облікової інформації.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Питання обліку витрат на збут розглядаються у наукових статтях, обговорюються на наукових та практичних конференціях, висвітлюються в навчальній літературі. Облік витрат на збут висвітлюють такі відомі вчені: Ф.Ф. Бутинець, В.А. Дерій, Н.М. Ткаченко, А.П. Макаренко, А.В. Шиманська, І.В. Мельничук, О.В. Пальчук, Н.М. Нечай, А.О. Шиманська та інші. У наукових працях розглядаються питання класифікації витрат на збут, пропонуються різні підходи до визначення класифікаційних ознак, груп, підходів, але слід зауважити, що єдиної думки з цього питання на сьогодні не існує. Більшість науковців дискутує з приводу поєднання діяльності зі збуту та маркетингу або їх розподілу, виділення окремо витрат на збут та маркетингових витрат. Це свідчить про відсутність єдиних підходів до організації синтетичного, аналітичного обліку витрат на збут, тому питання обліку витрат на збут є актуальними та потребують вирішення.

МЕТА СТАТТІ

Мета статті — дослідження актуальних аспектів обліку витрат на збут з метою підвищення якості та інформативності обліку

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Методологічні принципи формування в фінансовому обліку інформації про витрати підприємства та її розкриття у фінансовій звітності регламентує П(С)БО 16 "Витрати". П(С)БО 16 "Витрати" визначає, що витрати на збут включають витрати, пов'язані з реалізацією (збутом) продукції (товарів, робіт, послуг) та визначає склад

витрат на збут. Методичні рекомендації з формування витрат та порядку їх планування в торговельній діяльності, затверджені наказом Міністерства економіки України 02.03.2010 № 226, визначають статті витрат на збут з детальним поясненням кожної статті. Аналіз переліку витрат на збут відповідно до П(С)БО 16 "Витрати" та Методичних рекомендацій наведено в таблиці 1.

Аналіз наведеного переліку витрат на збут свідчить, що перелік відповідно до П(С)БО 16 "Витрати" та відповідно до Методичних рекомендацій відрізняється. Для організації фінансового обліку витрат на збут пропонується обирати Методичні рекомендації в частині, яка не суперечить П(С)БО 16 "Витрати". Однак для забезпечення інформативності облікової інформації, витрати на збут пропонується упорядкувати. У зв'язку з чим, на законодавчому рівні необхідно визначити класифікаційні групи витрат на збут, що зробить синтетичний та аналітичний облік витрат на збут більш ефективним.

З проведеного нами аналізу публікацій встановлено, що авторами пропонується поділяти витрати на збут на категорію "витрати на збут" та категорію "витрати на маркетинг", шляхом введення двох субрахунків до рахунка 93 "Витрати на збут". На нашу думку, це можливо зробити, але тільки після детального аналізу приналежності операцій до маркетингових та до операцій, пов'язаних із збутом. Наприклад, заробітна плата робітників, зайнятих збутом, і заробітна плата робітників, зайнятих маркетингом, повинна обліковуватися на різних субрахунках. Таким чином, необхідно провести якісний, детальний аналіз розподілу витрат.

На нашу думку, суб'єкт господарювання має право самостійно класифікувати витрати на збут, враховуючи особливості діяльності, галузі, вимоги нормативної бази та інші фактори. У наукових публікаціях обговорюються ознаки, за якими можна класифікувати витрати на збут в певні групи. Наприклад, пропонується поділити витрати на групи:

- основні, додаткові, інші;
- витрати на збут, витрати на маркетинг та інші варіанти;
- основні, допоміжні; маркетингові витрати, витрати на відрядження, інші.;
- витрати на складування продукції та зберігання ТМЦ, витрати на пакування продукції, витрати на транспортування, витрати на управління збутової діяльності.

Класифікація витрат на групи значно спростить організацію синтетичного та аналітичного обліку витрат на збут, посилить контроль за понесеними витратами, надасть змогу проводити аналіз витрат на збут протягом звітного періоду, а не тільки після складання фінансової звітності за звітний період.

Таблиця 1. Склад витрат на збут

П(С)БО 16 «Витрати»	Методичні рекомендації з формування складу витрат та порядку їх планування в торговельній діяльності
Витрати пакувальних матеріалів для затарювання готової продукції на складах готової продукції	Витрати на зберігання, підсортування, обробку, пакування і передпродажну підготовку товарів (продукції)
Витрати на ремонт тари	Витрати на тару
-	Відрахування на соціальні заходи
-	Витрати на оренду основних засобів, інших необоротних матеріальних активів та нематеріальних активів, що забезпечують збут товарів (продукції)
Оплата праці та комісійні винагороди продавцям, торговим агентам та працівникам підрозділів, що забезпечують збут	Витрати на оплату праці персоналу, що забезпечує збут товарів (продукції)
-	Податки, збори та інші передбачені законодавством обов'язкові платежі
Витрати на рекламу та дослідження ринку (маркетинг)	Витрати на проведення маркетингових заходів
Витрати на передпродажну підготовку товарів	-
Витрати на відрядження працівників, зайнятих збутом	-
Витрати на утримання основних засобів, інших матеріальних необоротних активів, пов'язаних зі збутом продукції, товарів, робіт, послуг (операційна оренда, страхування, амортизація, ремонт, опалення, освітлення, охорона)	Витрати на утримання основних засобів, інших необоротних матеріальних активів малоцінних швидкозношуваних предметів, що забезпечують збут товарів (продукції)
-	Амортизація основних засобів, інших необоротних матеріальних активів та нематеріальних активів, що забезпечують збут товарів (продукції)
Витрати на транспортування, перевалку і страхування готової продукції (товарів), транспортно-експедиційні та інші послуги, пов'язані з транспортуванням продукції (товарів) відповідно до умов договору (базису) поставки	Витрати на транспортування
Витрати на гарантійний ремонт і гарантійне обслуговування	-
Витрати на страхування призначеної для подальшої реалізації готової продукції (товарів), що зберігається на складі підприємства	-
Витрати на транспортування готової продукції (товарів) між складами підрозділів (філій, представництв) підприємства	-
Інші витрати, пов'язані зі збутом продукції, товарів, робіт, послуг	Інші витрати на збут

Пропонуємо об'єднати витрати на збут в групи, враховуючи перелік витрат відповідно до П(С)БО 16 "Витрати" (табл. 2).

Запропонована класифікація витрат на збут відповідає переліку витрат відповідно до П(С)БО 16 "Витрати" та означає, що класифікація витрат не порушує нормативні вимоги. При цьому статті витрат на збут суб'єкт господарювання може доповнювати відповідно до своїх потреб і умов діяльності.

До переваг запропонованої класифікації витрат слід віднести такі:

- виділені п'ять груп витрат на збут за певними ознаками, що спрощують фінансовий облік;
- маркетингові витрати виділені в окрему групу;
- кожна група має свої об'єкти обліку;
- облік за групами посилює контроль за понесеними витратами на збут;
- інформація про витрати на збут більш систематизована і дозволяє проводити аналіз використання витрат на збут відповідно до кожної групи й в розрізі кожної групи;
- організація синтетичного та аналітичного обліку витрат на збут дозволяє зробити облік більш раціональним та якісним.

Аналітичний облік витрат на збут здійснюється за кожною статтею витрат, що дозволяє оперативно аналізувати понесені витрати на збут за напрямками, розміром та своєчасно їх коригувати та приймати ефективні управлінські рішення. Для узагальнення інформації про витрати на збут та контролю їх рівня на підприємстві нами пропонується форма відомості обліку витрат на збут (табл. 3). Планування витрат на збут пропонується

Таблиця 2. Пропозиції щодо групування витрат на збут

Групи витрат	Витрати, що входять до групи
Оплата праці та відрядження	- оплата праці працівникам підрозділів суб'єкта господарювання, що забезпечують збут продукції, робіт, послуг; - нарахування на соціальні заходи; - забезпечення виплат відпусток; - витрати на відрядження робітників, зайнятих збутом; - оплата праці та комісійні винагороди продавцям, торговим агентам
Витрати пов'язані з використанням оборотних та необоротних активів	- витрати пакувальних матеріалів для затарювання готової продукції на складах готової продукції; - витрати на утримання основних засобів, інших матеріальних необоротних активів, пов'язаних зі збутом продукції, товарів, робіт, послуг (операційна оренда, страхування, амортизація, ремонт, опалення, освітлення, охорона); - витрати на ремонт тари
Транспортні витрати	- витрати на транспортування, перевалку і страхування готової продукції (товарів), транспортно-експедиційні та інші послуги, пов'язані з транспортуванням продукції (товарів) відповідно до умов договору (базису) поставки; - витрати на транспортування готової продукції (товарів) між складами підрозділів (філій, представництв) підприємства.
Маркетингові витрати	- витрати на рекламу та дослідження ринку (маркетинг); - витрати на передпродажну підготовку товарів
Інші витрати	- витрати на страхування призначеної для подальшої реалізації готової продукції (товарів), що зберігається на складі підприємства; - витрати на гарантійний ремонт і гарантійне обслуговування; - інші витрати, пов'язані зі збутом продукції, товарів, робіт, послуг; - поштові послуги; - інші витрати

Таблиця 3. Форма відомості обліку витрат на збут (фрагмент)

Група витрат	Фактичний рівень витрат на збут в базовому періоді, тис. грн	Фактичний рівень витрат на збут в поточному періоді, тис. грн	Відхилення, тис. грн	Структура, %	Темп зростання витрат на збут, %
1	2	3	4	5	6
1. Оплата праці, в тому числі:					
- оплата праці працівникам підрозділів суб'єкта господарювання, що забезпечують збут продукції, робіт, послуг					
- нарахування на соціальні заходи;					
- забезпечення відпусток					
- витрати на відрядження робітників, зайнятих збутом					
- оплата праці та комісійні винагороди продавцям, торговим агентам					
.....					
.....					
Усього витрат на збут					

здійснювати на підставі витрат на збут попередніх періодів з коригуванням відносно ринкової кон'юнктури. Як приклад, наводяться перша запропонована група витрат на збут, з виділенням окремих статей.

Корисність запропонованої відомості полягає у тому, що відомість містить необхідну інформацію для управління витратами на збут, має необхідну інформацію для контролю та аналізу витрат як у поточному періоді, так і за звітний період. Витрати, які не мають запланованої величини доцільно порівнювати з такими ж витратами за декілька попередніх періодів. Відомість має наочну інформацію про витрати на збут на будь-який період часу для прийняття управлінських рішень, аналізу. А також слід зазначити, що в практичному аспекті, використання відомості не потребує додаткової обробки необхідної інформації для управлінського персоналу. Колонка 3 в запропонованій відомості обліку витрат на збут має контрольне значення: підсумок колонки має збігатися з даними Головної книги, журналу 5, Звіту про фінансові результати, Приміток до фінансової звітності.

Для посилення контролю за понесеними витратами на збут облік витрат на збут доцільно організувати також за центрами відповідальності, в такому разі виникає необхідність в розробці додаткових регістрів обліку витрат за центрами відповідальності та їх узагальнення для визначення суми фактичних витрат на збут на дату фінансової звітності в розрізі всього підприємства.

ВИСНОВКИ

У статті розглянуто теоретичні та практичні аспекти фінансового обліку витрат на збут. Проведено аналіз переліку витрат на збут відповідно до П(С)БО 16 "Витрати" та Методичних рекомендацій формування витрат та порядку їх планування в торговельній діяльності, затверджених наказом Міністерства економіки України 02.03.2010 № 226. Запропоновано класифікацію витрат на збут з розподілом на п'ять груп, що дозволяє більш раціонально та ефективно організувати облік витрат на збут суб'єктами господарювання різних форм власності. Запропоновано відомість обліку витрат на збут та визначена доцільність цієї форми відомості та її контрольне значен-

ня в порівнянні з регістрами бухгалтерського обліку та формами фінансової звітності. На нашу думку, питання обліку витрат на збут потребують додаткових досліджень та вирішення проблемних питань й на законодавчому рівні.

Література:

1. Дерій В.А. Витрати на збут у системі обліку й аналізу не виробничих витрат / В.А. Дерій // Облік і фінанси. — 2013. — № 4. — С. 20—23.
2. Меліхова Т.О. Обґрунтування функцій внутрішнього та зовнішнього аудиту податків / Т.О. Меліхова // Наука й економіка: науково-теоретичний журнал Хмельницького економічного університету. — Хмельницький, 2010. — Вип. 2 (18). — С. 116—120.
3. Меліхова Т.О. Вплив обліку оренди на рівень фінансової безпеки підприємства / Т.О. Меліхова, Ю.В. Подмешальська // Культура народів Причорномор'я. — Симферополь, 2011. — № 217. — С. 61—63.
4. Пальчук О.В. Облік маркетингових та збутових витрат / О.В. Пальчук, Н.М. Нечай // Наукові праці державного технічного університету. Збірник наукових праць. — Випуск 5. — Частина II. — Кіровоград, 2004.
5. Подмешальська Ю.В. Аналіз сутності категорії запасів з метою ефективного управління / Ю.В. Подмешальська // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". — 2007. — № 579: Проблеми економіки та управління. — С. 237—242. — Бібліографія: 5 назв. — Режим доступу: <http://ena.lp.edu.ua:8080/handle/ntb/34084>
6. Подмешальська Ю.В. Зарубіжний досвід оподаткування заробітної плати в системі обліку [Електронний ресурс] / Ю.В. Подмешальська, Н.С. Чакалова // Ефективна економіка. — 2016. — № 5. — Режим доступу до журналу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=4984>
7. Подмешальська Ю.В. Актуальні аспекти обліку загально-виробничих витрат / Ю.В. Подмешальська, А.М. Дунда // Схід. Аналітично-інформаційний журнал. — Донецьк, 2014. — № 2 (128) березень — квітень. — С. 35—40. — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Skhid_2014_2_7
8. Подмешальська Ю.В. Оцінка якості обліку в аудиті / Ю.В. Подмешальська // Вісник Дніпропетровського

університету. Серія "Економіка". — 2011. — Вип. 5 (4). — С. 265—270.

9. Подмешальська Ю.В. Проблеми впровадження інформаційних систем обліку на підприємстві / Ю.В. Подмешальська // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України. — 2011. — Вип. 33. — С. 180—185.

10. Подмешальська Ю.В. Удосконалення аудиту управління запасами [Електронний ресурс] / Ю.В. Подмешальська // Ефективна економіка. — 2011. — № 11. — Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=793>

11. Подмешальська Ю.В. Розробка проекту впровадження інформаційних та технологій обліку на підприємстві / Ю.В. Подмешальська // Економіка і управління. — К., 2012. — № 3 (55). — С. 85—90.

12. Подмешальська Ю.В. Удосконалення оцінки якості внутрішнього контролю на підприємстві / Ю.В. Подмешальська // Економічний вісник ЗДІА: збірник наукових праць. — Запоріжжя, 2012. — № 2. — С. 106—114.

13. Подмешальська Ю. В. Проблеми впровадження інформаційних систем обліку на підприємстві / Ю.В. Подмешальська // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України. — 2011. — Вип. 33. — С. 180—185.

14. Подмешальська Ю.В. Удосконалення аудиту управління запасами [Електронний ресурс] / Ю.В. Подмешальська // Ефективна економіка. — 2011. — № 11. — Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=793>

15. Подмешальська Ю.В. Актуальні питання обліку орендних операцій на підприємстві / Ю.В. Подмешальська // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент. — 2015. — Вип. 12. — С. 266—270. — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_eim_2015_12_62

16. Подмешальська Ю.В. Внутрішній аудит як засіб удосконалення обліку та контролю дебіторської заборгованості [Електронний ресурс] / Ю.В. Подмешальська, Р.Ю. Варварін // Економіка та суспільство. — 2016. — № 7. — Режим доступу до журналу: http://www.economyandsociety.in.ua/journal/7_ukr/161.pdf

17. Подмешальська Ю.В. Облік виробничих запасів [Електронний ресурс] / Ю.В. Подмешальська, Є.К. Зайберт // Ефективна економіка. — 2018. — № 3. — Режим доступу: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/3_2018/71.pdf

18. Шиманська А. Класифікація витрат на збут промислового підприємства / А. Шиманська // Маркетинг в Україні. — 2014. — № 5. — С. 24—28.

References:

1. Deriy, V.A. (2013), "Expenses on sales in the accounting system and analysis of non-production costs", *Oblik i finansy*, vol. 4, Ukraine, pp. 20—23.

2. Melikhova, T.O. (2010), "Substantiation of functions of internal and external tax audit", *Nauka u ekonomika: naukovo-teoretychny zhurnal Khmelnytskoho ekonomichnoho universytetu*, vol. 2 (18), pp. 116—120.

3. Melikhova, T.O. and Podmeshalska, Y.V. (2011), "Effect of rent accounting on the level of financial security of the enterprise", *Kul'tura narodov Prychernomor'ia*, vol. 217, Ukraine, pp. 61—63.

4. Palchuk, O.V. and Nechai, N.M. (2004), "Accounting for marketing and sales expenses", *Naukovi pratsi derzhavnoho tekhnichnoho universytetu. Zbirnyk naukovykh prats*, vol. 5, no. II.

5. Podmeshalska, Y.V. (2007), "Analysis of the essence of the inventory category for the purpose of effective management", *Visnyk Natsionalnoho universytetu "Lvivska politekhnika": Problemy ekonomiky ta upravlinnya*, vol. 579, pp. 237—242, available at: <http://ena.lp.edu.ua:8080/handle/ntb/34084> (Accessed 20 Nov 2018).

6. Podmeshalska, Y.V. and Chakalova, N.S. (2016), "Foreign experience in the taxation of wages in the accounting system", *Efektivna ekonomika*, vol. 5, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4984> (Accessed 20 Nov 2018).

7. Podmeshalska, Y.V. and Dunda, A.M. (2014), "Actual aspects of accounting for total production costs", *Skhid. Analitichno-informatsijny zhurnal*, vol. 2 (128), pp. 35-40, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Skhid_2014_2_7 (Accessed 20 Nov 2018).

8. Podmeshalska, Y.V. (2011), "Assessment of accounting quality in the audit", *Visnyk Dnipropetrovs'koho universytetu. Seriya "Ekonomika"*, vol. 5 (4), pp. 265—270.

9. Podmeshalska, Y. V. (2011), "Problems of introduction of information systems of accounting at the enterprise", *Problemy i perspektyvy rozvytku bankivskoi systemy Ukrainy*, vol. 33, pp. 180—185.

10. Podmeshalska, Y.V. (2011), "Improve inventory management audit", *Efektivna ekonomika*, vol. 11, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=793> (Accessed 20 Nov 2018).

11. Podmeshalska Y.V. (2012), "Development of the implementation project of information and accounting technologies at the enterprise", *Ekonomika i upravlinnia*, vol. 3 (55), pp. 85—90.

12. Podmeshalska, Y.V. (2012), "Improving the assessment of the quality of internal control at the enterprise", *Ekonomichny visnyk ZDIA: zbirnyk naukovykh prats'*, vol. 2, pp. 106—114.

13. Podmeshalska, Y. V. (2011), "Problems of introduction of information systems of accounting at the enterprise", *Problemy i perspektyvy rozvytku bankivskoi systemy Ukrainy*, vol. 33, pp. 180—185.

14. Podmeshalska, Y.V. (2011), "Improve inventory management audit", *Efektivna ekonomika*, vol. 11, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=793> (Accessed 20 Nov 2018).

15. Podmeshalska, Y.V. (2015), "Topical issues of accounting for lease operations at the enterprise", *Scientific Herald of the International Humanitarian University. Series: Economics and Management*, vol. 12, pp. 266- 270, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_eim_2015_12_62 (Accessed 20 Nov 2018).

16. Podmeshalska, Y.V. and Varvarin, R.Yu. (2016), "Internal audit as a means of improving the accounting and control of accounts receivable", *Economics and Society*, vol. 7, available at: http://www.economyandsociety.in.ua/journal/7_ukr/161.pdf (Accessed 20 Nov 2018).

17. Podmeshalska, Y.V. and Zaybert, E.K. (2018), "Inventory accounting", *Efektivna ekonomika*, vol. 3, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6273> (Accessed 20 Nov 2018).

18. Shymanska, A. (2014), "Classification of expenses for sales of industrial enterprises", *Marketynh v Ukraini*, vol. 5, pp. 24—28.

Стаття надійшла до редакції 27.11.2018 р.